

บทบาทบรรณาธิการในทัศนะของอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐ

นางสาวลักขณา บำรุงชูเกียรติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-582-267-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019564 I 1564๗๗๑1

THE ROLE OF LIBRARIANS FROM THE POINT OF VIEW
OF FACULTY MEMBERS OF STATE UNIVERSITIES

MISS LUCKANA BUMRUNGSHUKET

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Library Science
Graduate School
Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-582-267-1

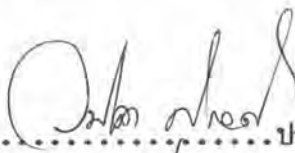
หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทบรรณารักษ์ในทัศนะของอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐ
โดย นางสาวลักขณา บำรุงชูเกียรติ
ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์อัมพร ทิษะระ
รองศาสตราจารย์มาณี ไชยธีรานุกุลศิริ

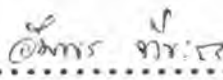

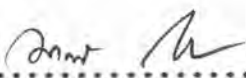
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

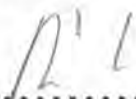

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันดา สุรวดี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์อัมพร ทิษะระ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์มาณี ไชยธีรานุกุลศิริ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์กลุ่มจิตต์ พลายเวช)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประขงศรี นิลนิกิจจรรย์)

ศึกษานิพนธ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษา บทบาทของบรรณารักษ์ในทัศนะของอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐ
(THE ROLE OF LIBRARIANS FROM THE POINT OF VIEW OF FACULTY MEMBERS
OF STATE UNIVERSITIES) อ.ที่ปรึกษา : รศ. อัมพร ทีชะระ และ รศ. มาลี
ไชยธีรานุวัฒน์ศิริ, 173 หน้า. ISBN 974-582-267-1

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษา บทบาทของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ปฏิบัติจริง
และบทบาทที่คาดหวัง ตามทัศนะของอาจารย์ และบรรณารักษ์ระดับบริหารสังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ ในงาน
3 ด้าน คือ งานบริหาร งานเทคนิค และงานบริการ โดยใช้แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ จำนวน 390
ฉบับ และแบบสอบถามสำหรับบรรณารักษ์ระดับบริหาร จำนวน 229 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนจาก
อาจารย์ จำนวน 275 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 70.5 และได้รับแบบสอบถามคืนจากบรรณารักษ์ระดับบริหาร
จำนวน 166 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 72.5

ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ และบรรณารักษ์ระดับบริหาร มีทัศนะโดยรวมต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง
ของบรรณารักษ์ในงานบริหารไม่แตกต่างกัน คือ เห็นว่าบรรณารักษ์มีการปฏิบัติงานนี้ในระดับปานกลาง เช่น
เดียวกัน แต่ทัศนะโดยรวมต่อบทบาทในงานเทคนิค และงานบริการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากในงานเทคนิค อาจารย์เห็นว่าบรรณารักษ์มีการปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง
แต่บรรณารักษ์ระดับบริหาร เห็นว่ามีการปฏิบัติในระดับมาก ส่วนในงานบริการ อาจารย์และบรรณารักษ์
ระดับบริหาร มีความเห็นโดยรวมว่ามีการปฏิบัติในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน แต่มีความแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับบทบาทที่คาดหวังตามทัศนะของอาจารย์ และบรรณารักษ์ระดับบริหาร พบว่ามีทัศนะโดย
รวมไม่แตกต่างกันทั้งในงานบริหาร งานเทคนิค และงานบริการ คือคาดหวังให้มีการปฏิบัติในระดับมาก
ขึ้นเช่นเดียวกัน แต่มีบางบทบาทย่อยของงานทั้ง 3 ด้าน ที่มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิติ *ดิศกุล ทีชะระ*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *ดิศกุล ทีชะระ*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม *ดิศกุล ทีชะระ*

C110308 : MAJOR LIBRARY SCIENCE

KEY WORD: ROLE/LIBRARIANS/UNIVERSITY/FACULTY

LUCKANA BUMRUNGSHUKET : THE ROLE OF LIBRARIANS FROM THE POINT OF VIEW OF FACULTY MEMBERS OF STATE UNIVERSITIES. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. AMPORN TIKHARA, ASSO. PROF. MANEE CHAITEERANUWATSIRI. 173 PP. ISBN 974-582-267-1

The objective of this research is to study university librarians' role both at practical and expected in 3 aspect areas ; managing, technical, and service from the views of faculty members and administrative librarians of state universities. The structured questionnaires were distributed among 2 groups of people ; 390 copies to faculty members and 229 copies to administrative librarians respectively. The amount of 275 (70.5%) and 166 (72.5%) replied questionnaires from the respondents are analyzed in this research.

In practical role, the research shows both groups have the same views in managing area. They rank the practical role in managing at the medium level. But they have slightly different views for technical and service areas with a difference at the significance of 0.05 level. The faculty members rank the practical role for technical at medium but the other rate it at the high level. They both give medium level for service area with a difference at the significant level.

In expected role, they do not have any different view in managing, technical and service area. They expect the librarian to perform more works. But there still are 3 sub-areas that they have different views with significant order.

ภาควิชา..... Library science

ลายมือชื่อนิติ..... ลีลลภา บุรณงษ์กุล

สาขาวิชา..... Library and information science

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... อัมพร ทิขะระ

ปีการศึกษา..... 1992

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... ลีลลภา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากรองศาสตราจารย์อัมพร ทีชะระ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องของ วิทยานิพนธ์เล่มนี้มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์มาณี ไชยธีรานุวัตรศิริ อาจารย์ประจำภาควิชา ศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่กรุณาให้เกียรติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และให้คำแนะนำในเรื่องสถิติที่ใช้ในการวิจัย มาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันดา สุรวดี รองศาสตราจารย์กมลอมจิตต์ ปลายเวช และผู้ช่วยศาสตราจารย์ประยงค์รี พัฒนกิจจำรูญ ที่ให้เกียรติเป็นกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และกรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ เพื่อช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณอาจารย์ และบรรณารักษ์ระดับบริหารทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม ซึ่งทำให้วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จด้วยดี และขอขอบคุณ คุณเสรวรงค์ ศรีสุวัจรรย์ และเพื่อน ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือทุกด้าน และกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ผู้ล่วงลับที่ให้ชีวิตแก่ผู้วิจัย และสนับสนุน ในด้านการศึกษามาโดยตลอด คุณพ่อ พี่ ๆ และน้อง ๆ ที่ให้กำลังใจ และสนับสนุนในทุกๆด้าน

นางสาวลักขณา บำรุงชูเกียรติ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ด
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	4
บทที่ 2 ปรัชศน์วรรณกรรม	6
บทบาท.....	6
บทบาทบรรณาธิการ.....	8
บทบาทบรรณาธิการห้องสมุดมหาวิทยาลัย.....	10
วัตถุประสงค์ และหน้าที่ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย.....	11
บุคลากรของห้องสมุดมหาวิทยาลัย.....	12
ลักษณะงานของบรรณาธิการห้องสมุดมหาวิทยาลัย.....	13
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	19
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	19
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	20
วิธีดำเนินการสร้างแบบสอบถาม.....	22
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	22
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	23

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	24
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	25
ตอนที่ 2 บทบาทบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังตาม ทัศนะของอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐ.....	33
ตอนที่ 3 บทบาทบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังตาม ทัศนะของบรรณารักษ์ระดับบริหาร.....	47
ตอนที่ 4 เปรียบเทียบทัศนะของอาจารย์ และบรรณารักษ์ระดับ บริหารที่มีต่อบทบาทของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ของรัฐ ทั้งบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง..	66
ตอนที่ 5 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ.....	94
บทที่ 5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	102
สรุปผลการวิจัย.....	104
การอภิปรายผล.....	123
ข้อเสนอแนะ.....	135
บรรณานุกรม.....	141
ภาคผนวก.....	146
ประวัติผู้วิจัย.....	173

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนอาจารย์ของแต่ละมหาวิทยาลัยที่เป็นประชากรในการวิจัย...	26
2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นอาจารย์.....	28
3 จำนวนบรรณารักษ์ของแต่ละมหาวิทยาลัยที่เป็นประชากรในการวิจัย.	30
4 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นบรรณารักษ์.....	32
5 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของอาจารย์ที่มีต่อบทบาทบรรณารักษ์ ที่ปฏิบัติจริงและที่คาดหวัง ในด้านการบริหาร.....	35
6 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของอาจารย์ที่มีต่อบทบาทบรรณารักษ์ ที่ปฏิบัติจริงและที่คาดหวัง ในด้านงานเทคนิค.....	38
7 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของอาจารย์ที่มีต่อบทบาทบรรณารักษ์ ที่ปฏิบัติจริงและที่คาดหวัง ในด้านงานบริการ.....	43
8 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของบรรณารักษ์ระดับบริหารที่มีต่อบทบาท บรรณารักษ์ที่ปฏิบัติจริง และที่คาดหวัง ในด้านการบริหาร.....	49
9 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของบรรณารักษ์ระดับบริหารที่มีต่อบทบาท บรรณารักษ์ที่ปฏิบัติจริง และที่คาดหวัง ในด้านงานเทคนิค.....	53
10 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของบรรณารักษ์ระดับบริหารที่มีต่อบทบาท บรรณารักษ์ที่ปฏิบัติจริง และที่คาดหวัง ในด้านงานบริการ.....	58
11 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของบรรณารักษ์ระดับบริหารที่มีต่อบทบาท บรรณารักษ์ที่ปฏิบัติจริงและที่คาดหวัง ในงานที่ปฏิบัติ.....	63
12 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของอาจารย์และบรรณารักษ์ระดับบริหาร ที่มีต่อบทบาทบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติจริง ในด้านการบริหาร.....	68
13 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของอาจารย์และบรรณารักษ์ระดับบริหาร ที่มีต่อบทบาทบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติจริง ในด้านงานเทคนิค.....	72
14 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของอาจารย์และบรรณารักษ์ระดับบริหาร ที่มีต่อบทบาทบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติจริง ในด้านงานบริการ.....	77
15 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของอาจารย์และบรรณารักษ์ระดับบริหาร ที่มีต่อบทบาทบรรณารักษ์ที่คาดหวัง ในด้านการบริหาร.....	82

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	ผลการเปรียบเทียบทัศนะของอาจารย์และบรรณารักษ์ระดับบริหาร ที่มีต่อบทบาทบรรณารักษ์ที่คาดหวัง ในด้านงานเทคนิค.....	85
17	ผลการเปรียบเทียบทัศนะของอาจารย์และบรรณารักษ์ระดับบริหาร ที่มีต่อบทบาทบรรณารักษ์ที่คาดหวัง ในด้านงานบริการ.....	90
18	ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อบทบาทบรรณารักษ์ในปัจจุบันคิดเป็น ร้อยละ.....	95
19	ความคิดเห็นของอาจารย์ ที่มีต่อการปรับปรุงบทบาทบรรณารักษ์ ในปัจจุบัน.....	96
20	ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อสถานภาพบรรณารักษ์ในปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ.....	98
21	ความคิดเห็นของบรรณารักษ์ระดับบริหารที่มีต่อบทบาทบรรณารักษ์ ในปัจจุบันคิดเป็นร้อยละ.....	99
22	ความคิดเห็นของบรรณารักษ์ระดับบริหารที่มีต่อการปรับปรุงบทบาท บรรณารักษ์ในปัจจุบัน.....	100
23	ความคิดเห็นของบรรณารักษ์ระดับบริหารที่มีต่อสถานภาพ บรรณารักษ์ในปัจจุบันคิดเป็นร้อยละ.....	101